

VNEUS Mäntylä Marko(VNK)

07.05.2020
JULKINEN

Viite

Asia

EU:n ja Länsi-Balkanin videohuippukokous

Videokokouksena pidetyssä huippukokouksessa vahvistettiin sitoutuminen Länsi-Balkanin maiden EU-jäsenyysperspektiiviin ja sen edellyttämien uudistusten toteuttamiseen. EU:n maaliskuista päätöstä avata jäsenyysneuvottelut Pohjois-Makedonian ja Albanian kanssa pidettiin tärkeänä koko alueen kannalta.

EU:n ja Länsi-Balkanin maiden läheinen yhteistyö koronaviruspandemiaan ja sen seurauksiin vastaamisessa, ml. EU:n yli 3,3 miljardin euron suuruinen tuki, osoittaa suhteiden läheisyyden. Selkeä viestintä yhteistyöstä on tärkeää myös aiheeseen liittyvään disinformaatioon vastaamiseksi.

Komissiolta odotetaan ensi syksynä Länsi-Balkania koskevaa talous- ja investointisuunnitelmaa, jolla tulee olemaan keskeinen rooli koronakriisistä toipumisessa ja EU:n ja Länsi-Balkanin yhteistyön tiivistämisessä. EU:n tuki on sidottu maiden etenemiseen keskeisimmissä EU-jäsenyyden edellyttämässä toimissa, kuten oikeusvaltiouudistusten toteuttamisessa.

EU:n Länsi-Balkanin maiden huippukokous oli alun perin tarkoitus järjestää Zagrebissa, mutta koronavirustilanteen vuoksi se toteutettiin videokokouksena. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel toimi kokouksen puheenjohtajana ja siihen osallistuivat EU-maiden sekä kuuden Länsi-Balkanin maan (Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kosovo, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Serbia) päämiehet, komission puheenjohtaja von der Leyen, Euroopan parlamentin puhemies Sassoli, ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Borrell sekä Euroopan investointipankin (EIP), Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) ja alueellisen yhteistyön neuvoston (RCC) edustajat. Suomea edusti pääministeri Marin. Edellinen Länsi-Balkan –huippukokous oli järjestetty 2018 Sofiassa.

Kokouksessa hyväksyttiin EU:n julkilausuma, johon Länsi-Balkanin maat liittyivät. [Zagrebin julkilausumassa](#) (*Zagreb Declaration*) korostetaan EU:n ja Länsi-Balkanin yhteistyötä koronaviruspandemiaan ja sen seurauksiin vastaamisessa, vahvistetaan molemmien puolin sitoutuminen alueen maiden eurooppalaiseen perspektiiviin sekä EU-lähentymisen edellyttämiin uudistuksiin ja niiden tukemiseen. Julkilausumassa linjataan myös EU:n ja Länsi-Balkanin maiden yhteistyön tiivistämistä eri sektoreilla.

Kokouksessa korostettiin EU:n ja Länsi-Balkanin maiden läheistä yhteistyötä koronavirustilanteessa. EU:n yli 3,3 miljardin euron rahallinen tuki ([ks. komission 29.4. julkaisema tiedonanto](#)) sai kiitosta ja myös Länsi-Balkanin maiden tuki ja solidaarisuus Eurooppaa kohtaan huomioitiin. Esimerkkeinä mainittiin mm. se, että rahtiliikenteen liikkumisen varmistamiseksi käyttöön otetut ”vihreät kaistat” (*green lanes*) on ulotettu myös Länsi-Balkanille ja, että Länsi-Balkanin maat ovat saaneet poikkeuksen

EU:n henkilösuojaajia (PPE) koskevasta vientiluvituksesta. Myös toimivaa yhteistyötä kansalaisten kotiuttamisesta kolmansista maista ja Albanian Italialle nopeasti toimittamaa apua kiiteltiin.

Niin EU-maat kuin Länsi-Balkanin maat totesivat odottavansa komission alueelle kohdistuvaa talous- ja investointisuunnitelmaa, joka on tarkoitus julkaista ensi syksynä. Suunnitelman tulisi auttaa Länsi-Balkanin koronaviruspandemian yhteiskunnallistaloudellisiin vaikutuksiin vastaamisessa, parantaa alueen talouksien kilpailukykyä ja yhteyttä EU:n sisämarkkinoihin, tukea työpaikkojen luomista ja yritystoimintaa, parantaa alueen yhteyksiä sekä hyödyntää vihreän ja digitaalisen siirtymän mahdollisuuksia. Kokouksessa korostettiin, että EU:n tukeen liittyy Länsi-Balkanin maiden sitoutuminen EU:n arvojen, ja standardien noudattamiseen sekä tarvittavien uudistusten toteuttamiseen, erityisesti oikeusvaltiosektoriin ja korruptionvastaiseen toimintaan liittyen.

Vaikka kokous ei käsitellyt EU:n laajentumisprosessia, siihen viitattiin monissa puheenvuoroissa. EU:n maaliskuista päätöstä avata jäsenyysneuvottelut Albanian ja Pohjois-Makedonian kanssa pidettiin tärkeänä koko alueen kannalta. Useissa puheenvuoroissa korostettiin, ettei koronavirustilanteen tulisi hidastaa laajentumisprosessissa ja toisaalta Länsi-Balkanin mailta edellytettävissä uudistuksissa etenemistä. Myös Länsi-Balkanin alueellinen yhteistyö sekä hyvien naapuruksien kehittäminen ja maiden välisten kiistojen ratkaiseminen olivat esillä. Miroslav Lajčák:n nimittämisen EU:n erityisedustajaksi Belgrad-Pristina –dialogiin toivottiin tuovan prosessiin uutta vauhtia.

EU:n ja Länsi-Balkanin maiden välisen yhteistyön osalta painotettiin mm. hyvään hallintoon, oikeusvaltioon ja korruptionvastaiseen toimintaan sekä turvallisuuskysymyksiin, kuten terrorismiin ja väkivaltaisiin ääriliikkeisiin sekä järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvää yhteistyötä. Myös muuttoliikkeen hallinnan tärkeyttä korostettiin useissa puheenvuoroissa. Myös disinformaatioon ja hybridivaikuttamiseen vastaaminen sekä strategisen viestinnän merkitys olivat esillä.

Suomen puheenvuorossa todettiin EU:n ja Länsi-Balkanin läheisen koronavirukseen liittyvän yhteistyön osoittavan, että EU on Länsi-Balkanin maiden tärkein kumppani. Pääministeri Marin korosti tarvetta viestiä yhteistyöstä ja EU:n tuesta selkeästi kansalaisille niin Länsi-Balkanilla kuin Euroopassakin. Suomen puheenvuorossa korostettiin myös oikeusvaltioperiaatteen ja siihen liittyvien uudistusten merkitystä sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä yhteistyön tiivistämisessä. Pääministeri Marin korosti myös sitä, että koronavirustilanteesta toipuminen pitäisi tehdä tavalla joka varmistaa YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) sekä Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteiden saavuttamisen. EU:n ja Länsi-Balkanin maiden yhteistyö myös tässä aiheessa on tärkeää.

LIITTEET

Asiasanat	Länsi-Balkan, Eurooppa-neuvosto
Hoitaa	UM, VNK
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, SP, STM, TEM, VM, VTV, YM